

41. JANEK LESMAN

29 maart 1924, Nowy Dwór,
Polen 3 januari 1995, Breda

Janek was een boerenzoon uit het noorden van Polen. Hij was pas 15 toen de oorlog uitbrak. In mei 1942 werd de familie verdreven uit hun dorp en de familie kwam in kamp Putulice terecht onder erbarmelijke omstandigheden. Om het gezin te sparen ging Janek in Duitse dienst. Zijn dienstitijd bracht hem in België, Duitsland en Italië. Hij liet zich krijgsgevangen nemen door de geallieerden en reisde via Tunesië naar Schotland waar hij aansloot bij de 1ste Poolse Pantserdivisie onder leiding van generaal Maczek.

Tijdens de oorlog gebruikte hij een tijdlang een schuilnaam: Lesnicki. Poolse mannen, die in Duitse krijgsdienst hadden gevochten, namen, toen ze in dienst traden van de 1ste Poolse Pantserdivisie, een schuilnaam aan, om in geval van gevangenneming beschermd te zijn tegen represailles van de Duitsers.

Toen de geallieerden geland waren in Normandië, wilden ze het terugtrekkende Duitse leger de pas afsnijden. Niemand durfde dat eigenlijk goed aan en daarom werd aan generaal Maczek gevraagd of hij dat met zijn pantserdivisie kon doen.

Met ontzettend veel doorzettingsvermogen en enorm veel verliezen slaagden de Polen in deze opdracht. In Mont Ormel is een speciaal herdenkingscentrum gebouwd rond deze heldendaad, die in de geschiedenis bekend staat als de sluiting van de zak van Falaise. Alfred Wieliszek, kapitein onder generaal Maczek, zei ooit, op zijn bijzondere manier, over die slag: 'We hadden daar niks, we moesten de moffen met de helm doodslaan!'

Op 29 oktober 1944 werd Breda bevrijd en Janek werd, samen met al zijn collega's, ereburger van de stad. Tijdens de winter ontmoette hij zijn latere vrouw Mathilda, die in het sigarenwinkeltje van haar ouders werkte. Ze konden elkaar niet verstaan, maar dat maakte niet uit. Janek was ingedeeld bij de

Poolse verkeerspolitie op het kruispunt waar de sigarenwinkel zich bevond. Zijn inkwartieringsadres was aan de Emmalaan in Ginneken.

Lesman besloot in Breda te gaan wonen. Zijn familie in Polen kreeg te horen dat hij vermist was, maar ze hielden hoop dat hij nog leefde. Pas negen jaar na de oorlog zag hij zijn familie terug.

Janek vestigde zich in 1946 in Breda en trouwde in 1950. Hij ging werken bij de Hollandse Kunstzijde Industrie, waar hij niet de enige Poolse soldaat was. Door hard te werken en te studeren kon hij carrière maken. Pas in 1962 kreeg hij het Nederlands staatsburgerschap.

Janek is oprichter van de Poolse Sport Klub Kaszub op.

